

«Тасдиқ мекунам»

Ректори Муассисай давлатии

таълимии «Донишгоҳи давлатии

Бохтар ба номи Носири Хусрав»,

профессор Давлатзода С.Х.

2020

ХУЛОСАИ

кафедраи адабиёти тоҷики Муассисай давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав»

ба диссертатсияи Чиллаев Суҳроб Ҷӯрахонович дар мавзӯи «Афкори назарӣ-адабӣ ва интиқодии Сайфҷоми Ҳиравӣ дар «Ҷомеъ-ус-саноэв волавзон», ки барои дарёftи унвони илмии доктори PhD, (доктор аз рӯи ихтисоси 6D020500 – Филология) аз рӯи ихтисоси 10.01.08. – Назарияи адабиёт. Матнишноси. пешниҳод гардидааст.

Диссертатсия дар кафедраи адабиёти тоҷики Муассисай давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» омода шудааст.

Муаллифи диссертатсия омӯзгори кафедраи адабиёти тоҷики Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав мебошад.

Мавсүф соли 2013 Донишгоҳи Исфаҳони Ҷумҳурии Исломии Эронро тибқи Квотаи Президентӣ аз рӯи ихтисоси забон ва адабиёти форсӣ хатм намудааст. Давоми солҳои 2015-2017 дар шуъбаи рӯзонаи магистратураи Донишгоҳи давлатии Бохтар (Қўргонтеппа) ба номи Носири Хусрав аз рӯи ихтисоси забон ва адабиёти тоҷик ва соли 2017-2020 дар шуъбаи рӯзонаи доктор PhD-и аз рӯи ихтисос 6D020500 филологияи тоҷик таҳсил карда, онро ба итном расонидааст.

Шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳони маҷмӯӣ (аз фанҳои таҳассусӣ 25.05.2020 бо баҳои «аъло») аз тарафи Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав дода шудааст.

Роҳбари илмии докторанти PhD-и доктори илмҳои филологӣ, профессор Тағоймуровод Рустам Ҳакимовиҷ мебошад.

Мавзӯи диссертатсияи Чиллаев Суҳроб Ҷӯрахонович дар ҷаласаи Шӯрои олимони Донишгоҳи давлатии Бохтар аз 25.12.2017, суратмаҷлиси №5 тасдиқ гардидааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирий карда шуд:

Диссертатсия ба таҳқиқи афкори назарӣ-адабӣ ва интиқодии Сайфчоми Ҳиравӣ дар «Ҷомеъ-ус-саноеъ ва л-авзон» бахшида шуда, дар сатҳи хуби илмӣ-назариявӣ таълиф ёфтааст. Рисолаи Сайфчоми Ҳиравӣ, ки таълифаш охири асри XIV ва аввали асри XV сурат гирифтааст, аз назари муҳтаво масъалаҳои чигунагии шеъру ҳунари шоирий, таснифи табақбандии шеър аз назари моҳият, соҳибони тарз дар шеър, санъатҳои бадеъ, арӯз, қофия, нақди адабӣ ва амсоли инҳоро дар бар мегирад.

Аз омӯзиши рисолаи «Ҷомеъ-ус-саноеъ ва-л-авзон» возех мегардад, ки дар он баъзе масоили дастнохӯрда мавҷуд аст ва таҳқиқи онҳо моҳияттан арзиши баланди илмию таълимӣ дорад. Бинобар ин, пажӯҳишу таҳқиқи рисолаи Сайфчоми Ҳиравӣ аз диди наву муосир саҳифаи тозае дар адабиётшиносии тоҷик ҳоҳад буд.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб (ҳар боб иборат аз се фасл ва зерфаслҳо), ҳулоса ва китобнома иборат мебошад.

Максад ва вазифаҳои таҳқиқ аз он иборат аст, ки дар такя бо андешаҳои муҳаққиқон масоили назарияи шеъру ҳунари шоирий, нақди адабӣ, тақсимбандии тарзҳои шоирон, саноен балоғӣ, истилоҳоти адабӣ, сабкшиносӣ ва арӯзу қофия аз дидгоҳи Сайфчоми Ҳиравӣ тибқи дидгоҳҳои адабиётшиносии замони муосир мавриди таҳқиқу баррасӣ қарор гирад. Бо дарназардошти фарогирии масъалаи ёдшуда, таҳқиқи афкори назарӣ ва адабии Сайфчом аз муҳимтарин ҳадафҳои рисола ба ҳисоб меравад. Мундариҷаи диссертатсия ба талаботи таҳқиқоти соҳавӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.08. –Назарияи адабиёт. Матншиносӣ. мувоғиқат мекунад.

Ҳангоми таълифи диссертатсия мо, пеш аз ҳама, нусхаҳои мавҷудаи «Ҷомеъ-ус-саноеъ ва л-авzon»-и Сайфчоми Ҳиравиро ба сифати сарчашмаи таҳқиқ қарор додаем. Инчунин дар ҷараёни кор аз тазкираву ҷунгҳо, фарҳангномаҳо, девони ашъори шоирони гуногун ва осори илмӣ–назарии муҳаққиқони дохиливу бурунмарзӣ, ки ба мавзӯи мавриди таҳқиқ даҳл доранд, мустафид бурдаем. Ҳамчунин манбаъ ва маъҳазҳои таърихии ба мавзӯи рисола иртиботдоштаро ба унвони адабиёти ёвар мавриди истифода қарор додаем, ки дар бахши «Китобнома» рӯйхати онҳоро муфассал зикр кардаем.

Навоварии таҳқиқ дар он зоҳир мегардад, ки бори аввал дар адабиётшиносии тоҷик афкори адабии Сайфчоми Ҳиравӣ дар асоси асари назариявии ӯ- «Ҷомеъ-ус-саноеъ ва л-авзон» мавриди таҳқиқоти густардаи илмӣ қарор дода мешавад. Як силсила андешаҳо оид ба чигунагии шеър, таснифи шеър аз назари моҳият, нақди адабӣ, сабки шеър ва соҳибони тарз дар шеър, арӯз, илми бадеъ ва монанди инҳо, ки

Сайфчоми Ҳиравӣ дар бораи онҳо маълумот додааст, дар осори ба илми шеър бахшидашудаи дигар суханшиносони касбӣ дучор намешавад ва таҳқиқу арзёбии ин андешаҳо низ бори нахуст сурат хоҳад гирифт.

Аҳамияти амалий ва назариявии таҳқиқот дар он зоҳир мешавад, ки натиҷаҳои бадастомада омӯзниши ҷанбаҳои назарии афкори Сайфчоми Ҳиравиро дар адабиёти асримиёнагии форсу тоҷик тақвият бахшида, дар таҳлилу тадқиқи андешаҳои илмӣ-назарии ин суханшиноси варзида доир ба шеър ва ҳунари шоириӣ, баррасии муҳокимаҳои илмии вай роҷеъ ба назарияи адабӣ, сайри такомули шеър, ҳусусиятҳои бадей, сабкшиносӣ, нақди адабӣ мусоидат карда метавонад.

Инчунин маводи диссертатсия дар таҳияи лугати истилоҳоти адабиётшиносӣ, таълифи китобҳои дарсӣ оид ба таърихи адабиёт, назарияи адабиёт, нақди адабӣ, сабкшиносӣ, арӯзу қофия ва амсоли инҳо метавонад, мавриди истифодаи васеъ қарор гирад.

Мазмуни асосии диссертатсия дар (5) мақола, ки 3-тои он дар мачаллаҳои илмии тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии Вазорати маориф ва илми ФР ба нашррасида ифодай худро ёфтааст.

Муаллиф, инчунин оид ба баъзе паҳлӯҳои мавзӯи мазкур дар конференсияҳои илмии ҷумҳуриявӣ солҳои (2017-2020) гузориш додаст.

Мачаллаҳои илмии тақризшаванди КОА-и Федератсияи Русия ва КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:

1. Чиллаев С. Ҷ. Мулоҳизаҳо оид ба рӯзгор ва осори Сайфчоми Ҳиравӣ //Паёми Донишгоҳи давлатии Боҳтар ба номи Носири Ҳусрав. №1/1, 2018. – 39-42с.
2. Чиллаев С. Ҷ. Тағоймуродов Р. Ҳ. Навоврии балогии Сайфчоми Ҳиравӣ дар «Ҷомеъ-ус-саноэв в-ал-авзон» //Паёми Донишгоҳи давлатии Боҳтар ба номи Носири Ҳусрав. №1/4, 2018. – 35-38с.
3. Чиллаев С. Ҷ. Таҳлил, арзёбӣ ва арзишдовариҳои Ҳиравӣ оид ба қаломи манзуму мансур //Паёми Донишгоҳи давлатии Боҳтар ба номи Носири Ҳусрав. №1/3, 2019. – 35-39с.
4. Қодиров Д.С. Чиллаев С. Ҷ. Таъсирпазирии Сайфчоми Ҳиравӣ аз Фаҳруддини Қаввос //Паёми Донишгоҳи давлатии Боҳтар ба номи Носири Ҳусрав. №1/3(77), 2020. – 24-29с.

б) Мачалла ва маҷмӯаҳои илмӣ:

5. Чиллаев С. Ҷ. Таснифу табақабандии шуаро ва урфи шоирона аз назари Сайфчоми Ҳиравӣ дар «Ҷомеъ-ус-саноэв в-ал-авzon» //Актуальные проблемы филологии и лингводидактики. Международная научно-практическая конференция. Российско-Таджикский (Славянский) университет. 2019. –582-586с.
6. Чиллаев С. Ҷ. Қофия аз нигоҳи суханшиносони форсу тоҷик //Мачаллаи Мактаб. №8, 2020. – 38-42с.

Хангоми муҳокимаи диссертатсияи PhD, доктор аз рӯйи ихтисоси Чиллаев С.Ч. ба ду ҷанбаи он ҳамчун ҷанбаи норасоӣ ишора шуд, ки яке ба муқаммалтар намудани дараҷаи омӯзиши мавзӯъ ва дигаре ба ҷо доштани ғалатҳои имлоиву китобат даҳл доштанд. Бо дарназардошти эътирофи ин норасоиҳо ва бартараф намудани онҳо аз тарафи муаллифи диссертатсия ҷаласаи кафедраи адабиёти тоҷики ДДБ ба номи Носири Ҳусрав диссертатсияи мазкурро чун кори илмии муқаммал ва анҷомёфта эътироф менамояд.

Диссертатсияи Чиллаев Суҳроб Ҷӯрахонович дар мавзӯи «Афкори назарӣ-адабӣ ва интиқодии Сайфҷоми Ҳиравӣ дар «Чомеъ-ус-саноэъ ва л-авзон» барои дарёftи дараҷаи PhD, доктор аз рӯйи ихтисоси 10.01.08.
— Назарияи адабиёт. Матншиносӣ. тавсия дода мешаад.

Хулосаи мазкур дар ҷаласаи кафедраи адабиёти тоҷики ДДБ ба номи Носири Ҳусрав қабул шудааст. Дар ҷаласа иштирок доштанд 17 нафар, аз онҳо «тарафдор» 17 нафар, «муқобил» нест, «бетараф» нест, суратмаҷлиси № 10 аз 18.08.2020.

Раиси маҷлис:

Мудири кафедраи адабиёти тоҷик,

номзади илмҳои филологӣ, дотсент: Аҳмадов С.Г.

Котиби илмӣ: саромӯзгор

Махмадалиева М.

Имзои С.Г. Аҳмадов ва М.Р. Махмадалиеваро тасдиқ менамоям:

Сардори шуъбаи кадрҳои

ДДБ ба номи Носири Ҳусрав: Шукурзод Ҷ. А.

Суроға: 735140, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Ҳатлон, ш. Боҳтар,
кӯчаи Айнӣ, 67, Тел: (+992- 3222) 2- 45-20, 2-22-53

e-mail: bgu-1978@mail.ru web-сайт: www.btsu.tj